

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ประเทศสหรัฐอเมริกา¹ ได้เริ่มมีการเคลื่อนไหวในเรื่องการสำรวจโรงเรียนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2453 โดยมีความมุ่งหมายที่จะตรวจตราโรงเรียนเพื่อประเมินผลสภาพปัจจุบันวางแผนเพื่อปรับปรุงโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสำรวจให้ได้รับความสำเร็จด้วยดีต่อไป รายงานการสำรวจโรงเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2453 ถึงปี พ.ศ. 2480 ไม่ค่อยมีรายงานไว้อย่างครบถ้วน เท่าที่ปรากฏมีในปี พ.ศ. 2455 เริ่มมีการสำรวจโรงเรียนครั้งแรก โดย คาลวิน เอน เคนเดล (Calvin N. Kendell) ทำการสำรวจโรงเรียนบอยด์ (Boise) ในรัฐไอดาโฮ (Idaho) ใช้เวลาในการสำรวจ 1 สัปดาห์ และในการสำรวจครั้งนี้ ได้เขียนเป็นรายงานลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รัฐ ไอดาโฮ (Idaho) ต่อมา ศาสตราจารย์ พอล ฮานัส (Professor Paul Hanus) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ได้ทำการสำรวจโรงเรียนมอนท์เคลียร์ (Montclair) รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) และศาสตราจารย์ อี.ซี. มัวร์ (Professor E.C. Moore) แห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ได้ทำการสำรวจโรงเรียนอีสต์ ออเรนจ์ (East Orange) รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) การสำรวจตรวจตราโรงเรียนเหล่านี้ ทำให้การสำรวจโรงเรียนได้พัฒนาเรื่อย ๆ และได้รับความสนใจมาก ก่อนปี พ.ศ. 2480 สมิท และ โอเดล (Smith and O'Dell)² ได้รวบรวมรายงานการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ถึง 3000 รายงาน และ เอลส์

¹Dan H. Cooper, "School Surveys", Encyclopedia of Educational Research, (3d ed.; New York: Macmillan Company, 1960), pp. 1211-1217.

²Henry L. Smith and Edgar A. O'Dell, Bibliography of School Surveys and of References on Schools Surveys, (Indiana University, 1938)

(Eells)³ ได้รวบรวมรายงานการสำรวจการศึกษาระดับสูงได้ถึง 600 รายงาน การสำรวจโรงเรียนในระยะแรก ๆ นี้ เริ่มด้วยการสำรวจทุก ๆ ระบบของโรงเรียน (Comprehensive Survey) ต่อมาได้พัฒนาเจริญขึ้น เชื่อว่า การสำรวจในทุก ๆ ระบบของโรงเรียน ผลที่ได้ไม่อาจนำมาใช้ในการปรับปรุงโรงเรียนให้สมบูรณ์ได้ จึงเปลี่ยนแนวความคิดเป็นการสำรวจเพียงบางส่วน (Partial Survey) เป็นการสำรวจเพียงบางส่วนที่เห็นว่าสำคัญที่สุดขณะนั้นเท่านั้น จากแนวความคิดอันนี้ จึงได้มีการสำรวจเฉพาะเรื่องลงไป ได้มีการรวมคณะกรรมการ จัดสร้างเกณฑ์ในการรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนมากมาย ในปี พ.ศ. 2445⁴ North Central Association of College and Secondary School ก็ได้วางมาตรฐานในการรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนมัธยม เป็นครั้งแรก ปี พ.ศ. 2455 เกิดมี Southern Association ปี พ.ศ. 2461 ก่อตั้ง Northwest Association และปี พ.ศ. 2466 เกิดมี Middle States Association และต่อมาก็มีการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผล (Evaluative Criteria) โดย The Cooperative Study of Secondary School Standards และได้นำออกใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2483 โดย ฮอคินส์ (Hawkins)⁵ ได้ศึกษาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของการประเมินผลโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เลือกมา 25 โรงเรียน ผลของการประเมินผลของเขา ได้ทำให้คณะกรรมการบริหารพึงพอใจมาก ในการที่จะจัดดำเนินการต่อไป ต่อมา คอปเป (Cope)⁶ ได้ทำการสำรวจเพื่อประเมินคุณภาพของโรงเรียน 15 โรงเรียน

³Walter C. Eells, Surveys of American Higher Education Carnegie Foundation, 1937.

⁴E. D. Crizzell, "Accreditation of Secondary School", Encyclopedia of Educational Research; (3d ed., New York: Macmillan, 1960), p. 18.

⁵Earl T. Hawkins, "The Reliability of Secondary School Evaluations", (Doctor's Thesis, Yale University, 1942)

⁶Quill E. Cope, "After Evaluation, How Much Improvement?", Clearing House, 27 (1953), pp. 451-53.

ผลของการประเมินได้พบจุดเด่นและจุดบกพร่องของโรงเรียน ซึ่งข้อค้นพบคล้ายคลึงกับของ ริคาร์ท (Ricart)⁷ และ นิวแมน (Newman)⁸ ที่ได้ทำการวิเคราะห์โปรแกรมการศึกษา ในเมืองอัลเลเกนนี่ (Allegheny County) รัฐเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) เขา ได้สรุปผลการวิเคราะห์ไว้ว่า

- ก. การประเมินผลมีคุณค่ามาก และยังส่งเสริมในการพัฒนาแผนงานระยะยาวได้
 - ข. การประเมินผลตนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะปรับปรุงให้การ
 - ค. ผลของการประเมินผล จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน
- ต่อมา ได้มีการแปลเกณฑ์ประเมินผล (Evaluative Criteria) เป็นภาษาสเปน โดยคณะนักบวชในนิวยอร์ก (New York) เพื่อใช้ในการประเมินผลโรงเรียนมัธยมศึกษาของ วัต และใช้ในคิวบา (Cuba) เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2494 ได้แปล เป็นภาษาญี่ปุ่น ต่อมาก็ได้มีการแปลเป็นภาษาต่างๆ เอาไปใช้ในประเทศต่างๆ เช่น ประเทศอียิปต์ (Egypt) ประเทศไทย (Thailand) เปอโตริโก (Puerto Rico) และในอเมริกาใต้
- ในปี พ.ศ. 2504 วิลลี (Wyllie)⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง เกณฑ์ประเมินผล โปรแกรมการศึกษาธุรกิจในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายที่จะสร้างเกณฑ์สำหรับ ปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาธุรกิจในโรงเรียนมัธยมศึกษา และใช้เกณฑ์ที่สร้างขึ้นนี้ ประเมิน

⁷ John E. Ricart, "A Survey of Actions Taken on Recommendations Resulting from the Evaluations of the Pittsburgh Public Secondary Schools", (Doctor's Thesis, University of Pittsburgh, 1956)

⁸ Carl A. Newman, "An Analysis of Educational Program Recommendation Resulting from Evaluation of Selected High School of Allegheny Country", (Doctor's Thesis, University of Pittsburgh, 1955)

⁹ Engene Donald Wyllie, "Criteria for the Evaluation of Secondary School Business Education Programs", Dissertation Abstracts, 22 (9): 3110, March, 1962.

ผลโปรแกรมการศึกษาธุรกิจโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวิธีสร้างเกณฑ์จากการวิเคราะห์ แนวความคิด การปฏิบัติ สถานการณ์ และวิธีการที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการศึกษาธุรกิจ ได้เกณฑ์ 27 ข้อ ประกอบด้วย 9 ลักษณะ คือ หลักสูตร (Curriculum) สารบัญวิชา (Instruction content) วิธีการและขบวนการในกิจกรรมการสอน (Instructional activities, methods and procedures) วัสดุการสอน (Instruction materials) การแนะแนว (Guidance) กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extraclass activities) ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ธุรกิจและชุมชน (House, business and community relations) อุปกรณ์ทางกายภาพ (Physical facilities and equipments) และบุคคลากร (Staff) ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัย และความประหยัดในการใช้ แล้วนำไปใช้โดย ครูการศึกษาธุรกิจโรงเรียนมัธยมศึกษา 21 คน ผลปรากฏว่า ครูส่วนมากสามารถติดตาม วิธีการ และการใช้เครื่องมือประเมินผลนี้ไม่ยากนัก และสามารถพิจารณาขบวนการแต่ละขั้น ได้ สามารถวางแผนปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาธุรกิจได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ ครูทุกคน สามารถทราบจุดอ่อนในโปรแกรมการศึกษาธุรกิจได้ และสามารถทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาธุรกิจได้ นอกจากนี้ ยังได้เสนอว่า ขบวนการในการประเมินผล เป็นผลทำให้พวกเขาที่มีความต้องการในการปรับปรุงโปรแกรมมากขึ้น

การสำรวจโรงเรียนในประเทศไทย เพื่อประเมินมาตรฐานและปรับปรุงโรงเรียน ยังไม่ได้ทำกันแพร่หลายนัก เท่าที่ปรากฏมี ในปี พ.ศ. 2501 ชำเลือง วุฒิจันทร์¹⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดและปรับปรุงโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีความมุ่งหมายที่จะรวบรวมตัวเลขเกี่ยวกับสถิติการศึกษา รวมถึงวิธีดำเนินงานในโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา และเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนและครูในโรงเรียนวิสามัญ ในจังหวัดภาคใต้ จะได้ใช้ในการปรับปรุงโรง-

¹⁰ ชำเลือง วุฒิจันทร์, "การจัดและปรับปรุงโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย", (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2501)

เรียนของคนที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นจริงในโรงเรียน การบริหารโรงเรียน การจัดการปกครอง การดำเนินการสอน การควบคุมการสอน ห้องสมุด การวัดผลการศึกษา การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร การแนะแนว การจัดอาหารกลางวัน ร้านสหกรณ์ในโรงเรียน ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามได้ ว่า โรงเรียนมัธยมวิสามนัญ ในจังหวัดภาคใต้ ควรได้จัดการปรับปรุงในด้านการแนะแนว การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร สถานักเรียน การจัดอาหารกลางวัน ร้านสหกรณ์ในโรงเรียน การทำอุปกรณ์การสอน ตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง และการวางแผนงานของโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2504 ภาควิชาการศึกษา¹¹ ได้ทำการสำรวจอาคารสถานที่เรียน การเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 2503

ในปี พ.ศ. 2507 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ¹² ได้จัดทำแบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีประมวลข้อเท็จจริง และปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา และสร้างเป็นแบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการคือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอน การจัดบริการและร่วมมือกับชุมชน ได้พิมพ์ออกแจกให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ อาณาจักรก่อน แล้วจึงได้ทำการประเมินผล ผลที่ได้จากการประเมิน ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เพิ่มเติม และแก้ไขจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ได้มาตรฐาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ¹³ ได้ทำการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานนี้ใหม่ โดยเลือกบุคคลในวงการประถมศึกษา 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ตรวจการศึกษา ศึกษาธิการ

¹¹ศึกษาธิการ, กระทรวง, รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2504 (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2504), หน้า 3.

¹²ศึกษาธิการ, กระทรวง, แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, (พระนคร, 2511)

¹³ศึกษาธิการ, กระทรวง, รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2513, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514), หน้า 135-137.

การจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาในเทศก์ ครูใหญ่ ร่วมกันร่างแบบประเมินมาตรฐาน นำไปทดลองใช้ และแก้ไขปรับปรุง แล้วจัดพิมพ์เป็นเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2512 ได้นำออกประเมินโรงเรียนประถมศึกษา 3252 โรงเรียน และปี 2513 ก็ประเมินได้อีก 4908 โรงเรียน จะนำผลที่ประเมินได้มาคิดเป็นคะแนนร้อยละ (Percentile Rank) คะแนนมาตรฐาน (T-Score) หาค่ามัธยิมเลขคณิต (Mean) และช่วงความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจะหาทุก ๆ ปีที่ประเมินได้ และหา 5 ปีผสมกันด้วย ในการประเมินผลนี้ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะได้รับการประเมินทุก ๆ 5 ปี และทุก ๆ 5 ปี จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานนี้ใหม่

ในปี พ.ศ. 2514 พวงทอง ไสยวรรณ¹⁴ ได้สร้างเกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยอาศัยลักษณะ 6 ประการ คือ โปรแกรมการศึกษา โปรแกรมการจัดกิจกรรมนักเรียน การห้องสมุด การแนะแนวในโรงเรียน อาคารสถานที่ และการบริหาร ประกอบด้วยรายการสั้น ๆ 152 รายการ หลังจากที่ได้ตรวจสอบความแม่นยำ 2 ครั้ง โดยใช้ยุทธวิธีสุ่มให้ความเห็นตรงกัน ร้อยละ 80 เหลือข้อกระทง 146 ข้อ นำไปทำการสำรวจโรงเรียน 30 โรงเรียน 2 ครั้ง แล้วตรวจสอบความเชื่อถือได้ภายใน 2 ครั้ง ได้ค่า .94 และ .94 ตรวจสอบความเชื่อถือได้ภายนอก ได้ค่า .95 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 และหาอำนาจจำแนกได้ค่าตั้งแต่ -.12 ถึง 1 เหลือข้อกระทงที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป 90 ข้อ ได้ทำการนับคะแนนเฉพาะ 90 ข้อที่ใช้ได้ของการสำรวจโรงเรียน 30 โรงเรียนครั้งแรก เป็นคะแนนคุณภาพของโรงเรียนนั้น ปรากฏว่าคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีค่าเฉลี่ยปานกลางระหว่าง 46.26 แต้มถึง 59 แต้ม และมีโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่าปกติ 11 โรงเรียน มีคุณภาพเป็นปกติ 9 โรงเรียน และมีคุณภาพสูงกว่าปกติ 10 โรงเรียน

จากการศึกษา การสำรวจโรงเรียนเพื่อประเมินคุณภาพโรงเรียนดังกล่าว พอจะเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการที่จะได้เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม เป็นแนวทางในการดำเนินการสำรวจโรงเรียนต่อไป.

¹⁴ พวงทอง ไสยวรรณ, เรื่องเดียวกัน.